

Soļi līdz energokopienai katrā pašvaldībā

Krista Pētersone, Zaļā brīvība

Saturs

- Ieskats pašvaldību aptaujas rezultātos
- Energokopienas – dažādās nozīmes
- Regulējums un finansējums
- Projektu ieceres
- Energokopienas vs. kopējais labums

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52022DC0221>

ES Saules enerģijas stratēģija 2022

ES un dalībvalstis sadarbosies, lai:

-likvidētu administratīvos šķēršļus jau uzstādītu sistēmu rentablai paplašināšanai;

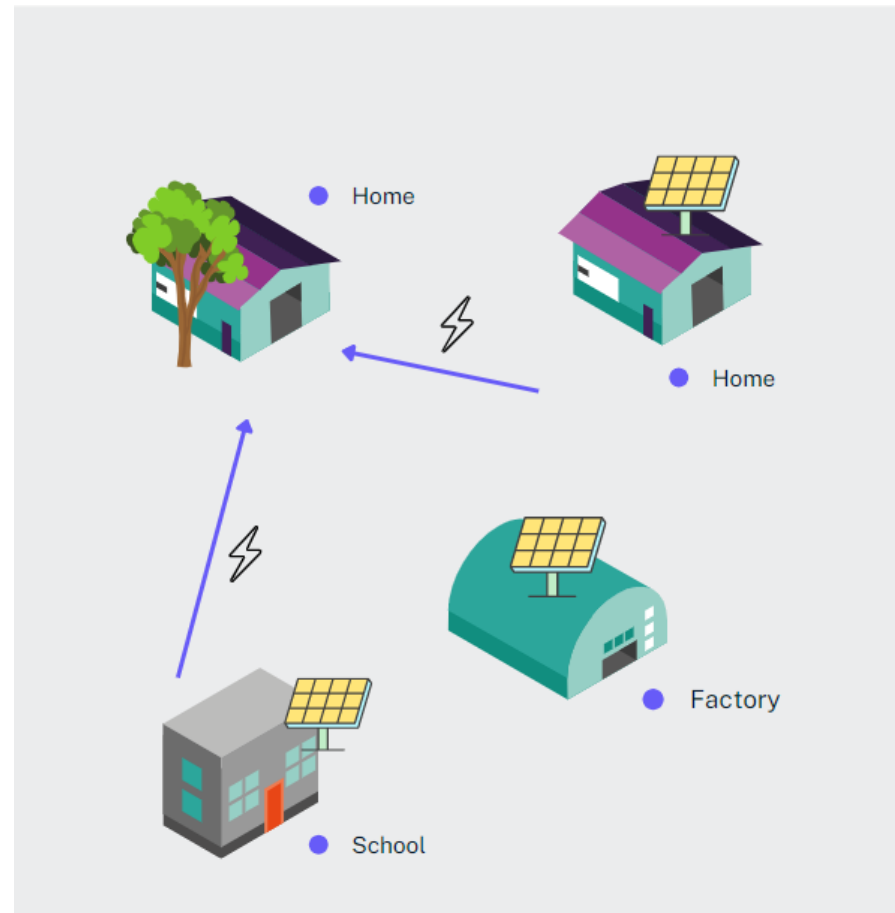
-līdz 2025. gadam izveidotu vismaz vienu uz atjaunīgiem energoresursiem balstītu energokopienu katrā pašvaldībā, kuras iedzīvotāju skaits pārsniedz 10 000;

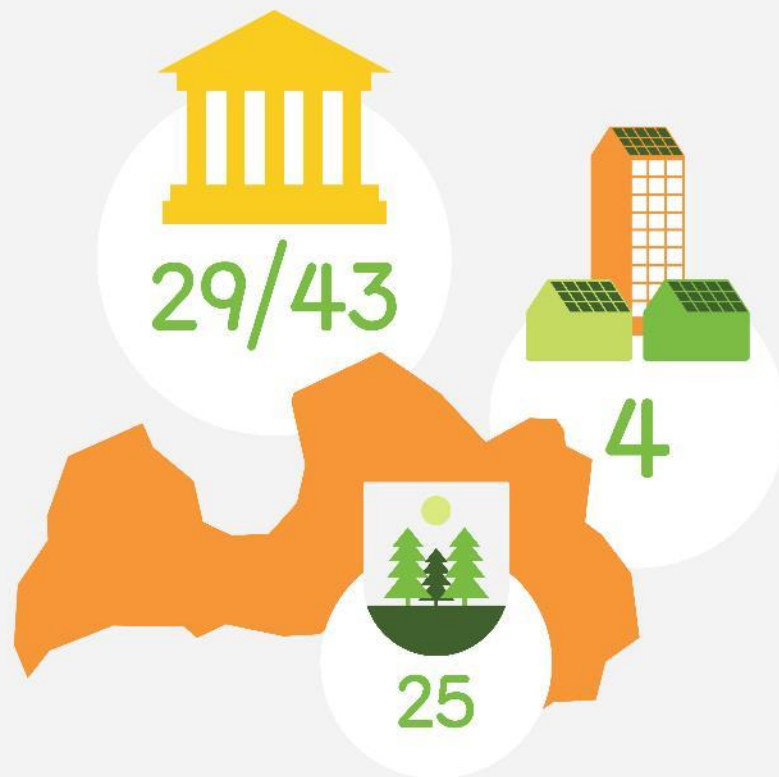
-nodrošinātu, ka enerģētiski nabadzīgiem un mazaizsargātiem patērētājiem ir piekļuve saules enerģijai, piemēram, izmantojot sociālo mājokļu iekārtas, energokopienas vai finansiālu atbalstu individuālām iekārtām;

Telpiskie ierobežojumi – kopīgošanas pamats

Attēlu autors: Pēteris Lūsis

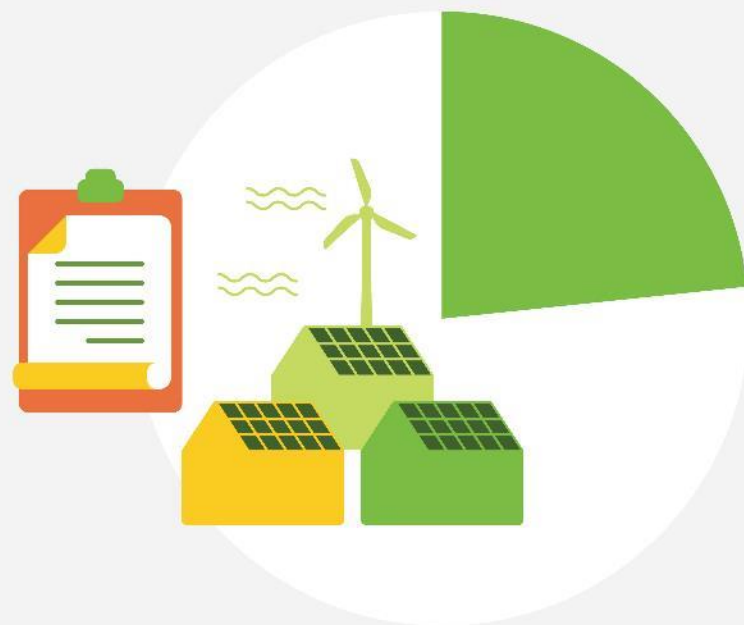

Aptauja,
2022. oktobris

A.Pusvilka & D. Jurķe

No 43 pašvaldībām aptaujā piedalījās 29, 4 valstipilsētas un 25 novadi.

○ - nē (23) ● - jā (7)

Vai pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijā, attīstības programmā vai citos plānošanas dokumentos ietverts atbalsts energokopienų attīstībai?

○ - nē (22)   ● - jā (4)   ● - dažreiz (4)

Vai iedzīvotāji uzdod jautājumus par energokopienām?

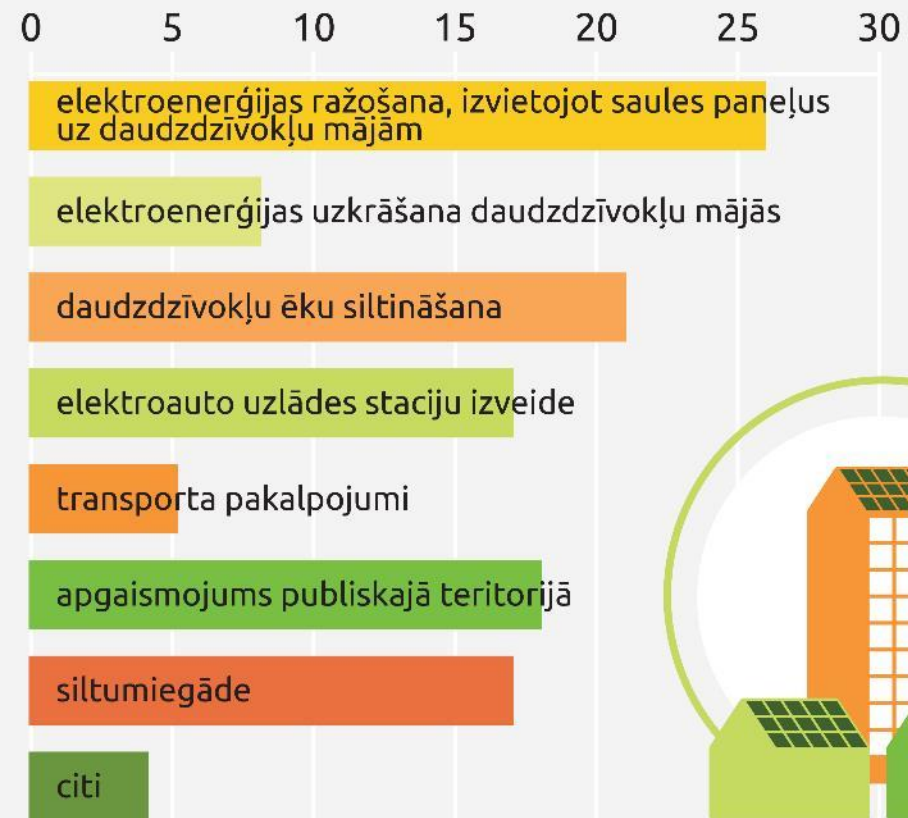

○ - nē (21) ● - jā (9)

Vai pašvaldība strādā ar energokopienu projektu iecerēm vai energokopienu iniciatīvu atbalsta mehānismiem, piemēram, piedāvājot ekonomisko atbalstu priekšizpētes darbam, risku izvērtējumam u.tml.?

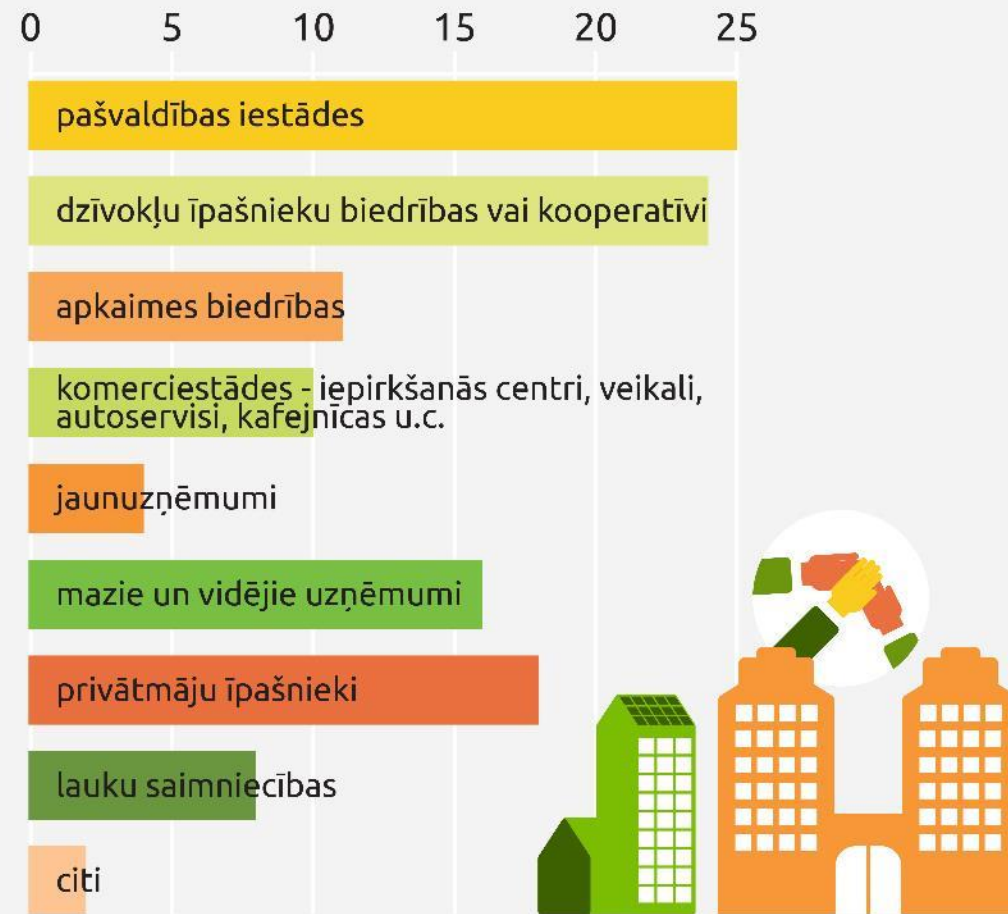

Perspektīvākie energokopienų projekti pašvaldībās

Kopienveidojošie dalībnieki pašvaldībā

0 5 10 15 20 25

likumdošanas un normatīvo aktu skaidrošana

finanšu piesaistes iespējas

ilgtspējas (sociālo, vides, ekonomisko)
jautājumu skaidrošana

kopienas dalībnieku identificēšanas jautājumi

iesaiste kopienas veidošanā

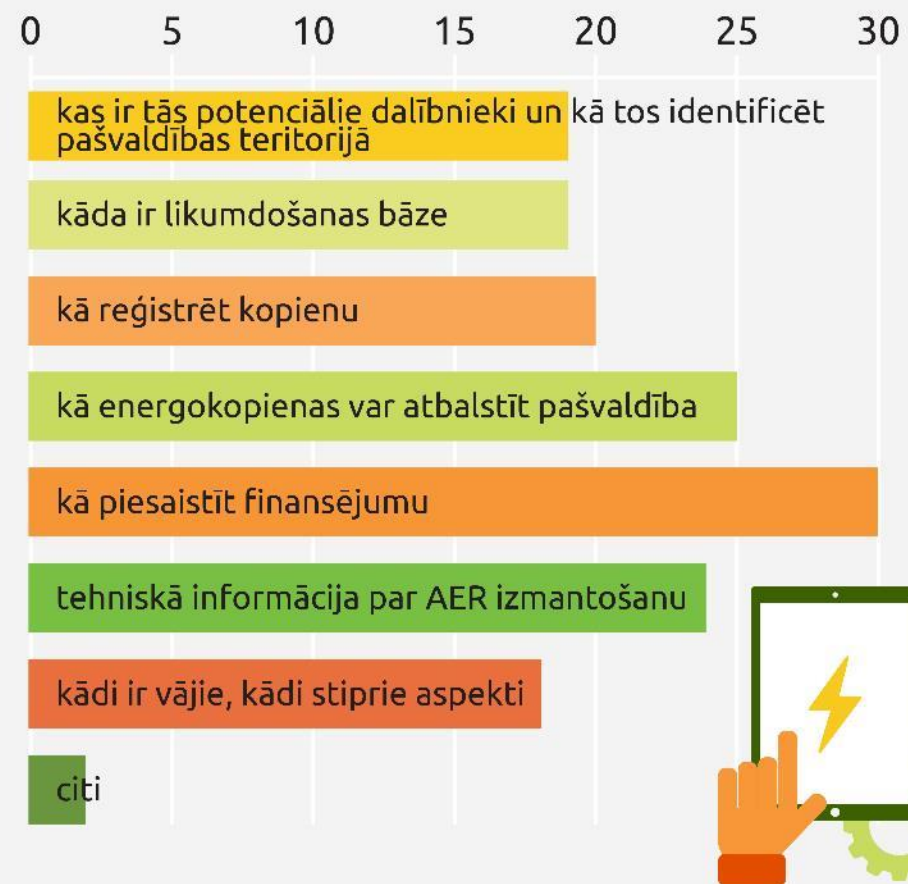
dalība pētījumos un pilotprojektos sadarbībā
ar citām pašvaldībām

atbalsts projektu izstrādē

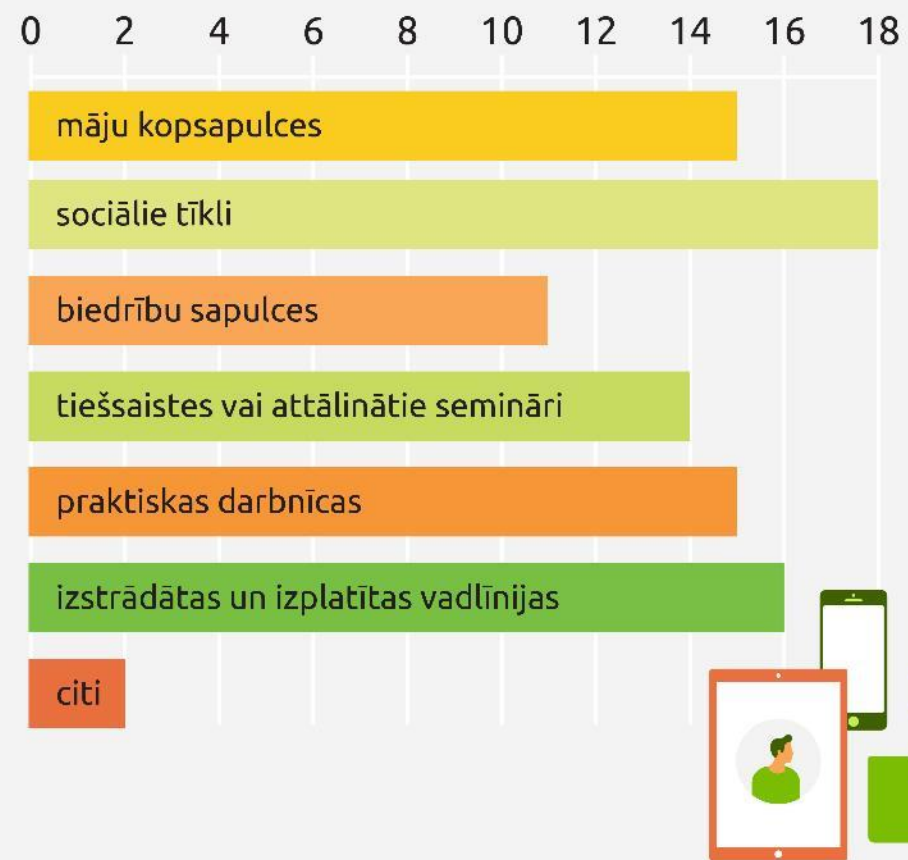

Pašvaldības loma energokopienų jautājumos

Pašvaldībai noderīgi resursi energokopienų attīstībai novadā

Kanāli potenciālo energokopieņu veidotāju sasniegšanai

the **FUTURE** *of ENERGY*
is **COMMUNITY-OWNED**

2021. gada filma par
energokopienu aizsākumiem
un aktivitātēm Eiropā

<https://www.youtube.com/watch?v=75A9WGxoUn8>

We the Power | The Future of Energy is Community-Owned

Patagonia ✓
386K subscribers

Subscribe

👍 2K

➦ Share

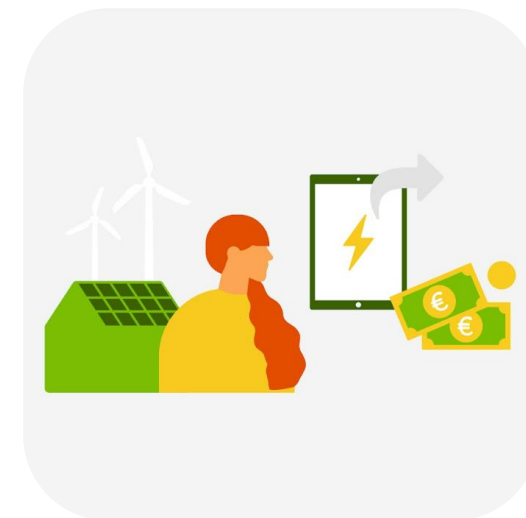

Enerģija & dalīšanās ekonomika

The Sharing Economy Meets
the Energy Sector

<https://www.makroekonomika.lv/dalisanas-ekonomika-tradicionalas-ekonomikas-ienaidnieks-vai-glabejs>

Can the sharing economy work in the
energy sector?

**The Potential of Energy Communities in
the New “Sharing Economy”**

Broklinas mikrotīkls

Viens no pasaulē zināmākajiem projektiem ir Brooklyn Microgrid Ņujorkā. Tas ieguvis atpazīstamību kā mēģinājums izveidot alternatīvu sadales un uzskaites infrastruktūru, izmantojot arī blokķēdes tehnoloģiju. To aizsāka uzņēmums Lo3Energy. Atsevišķos gadījumos energokopienų modeļi paredz neatkarību no kopējās sadales sistēmas.

8. attēls. Brooklyn Microgrid Ņujorkā. Autors: Brooklyn Microgrid | Community Powered Energy

<https://www.brooklyn.energy/>

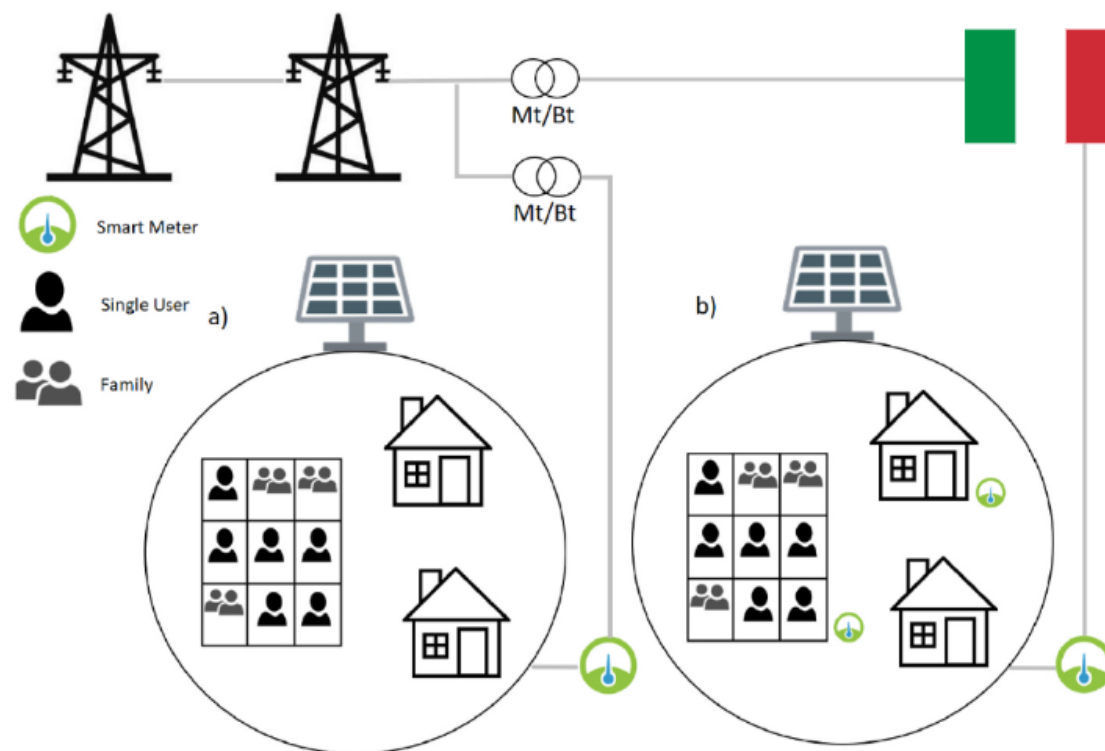

Virtuālā elektroenerģijas kopīgošana Itālijā

Virtuālā modeļa pamatprincips ir neveikt ieguldījumus jaunā infrastruktūrā, kā arī vērtēt ieguvums no sistēmas optimizācijas. Norēķinos ar vienas ēkas aktīvajiem lietotājiem vai energokopieniem tiek izmantoti viedo skaitītāju ikstundas dati par tīklā nodotās un no tīkla saņemtās enerģijas bilanci.

Tā kā elektroenerģijas kopīgošanai tiek izmantota esošā sadales sistēma, SSO galvenā funkcija ir nodrošināt elektroenerģijas patēriņa un eksporta datus. Norēķinu princips ir balstīts uz vienkāršu bilanci vai cita veida vienošanos ar elektroenerģijas tirgotāju.

9. attēls. Fiziskā (a) un virtuālā (b) kopīgošanas shēma.

Attēla autori: [Di Silvestre et al., 2021](#)

Enerģētikas likums un ETL Latvijā 2023.

Definīcijas un darbības jomas

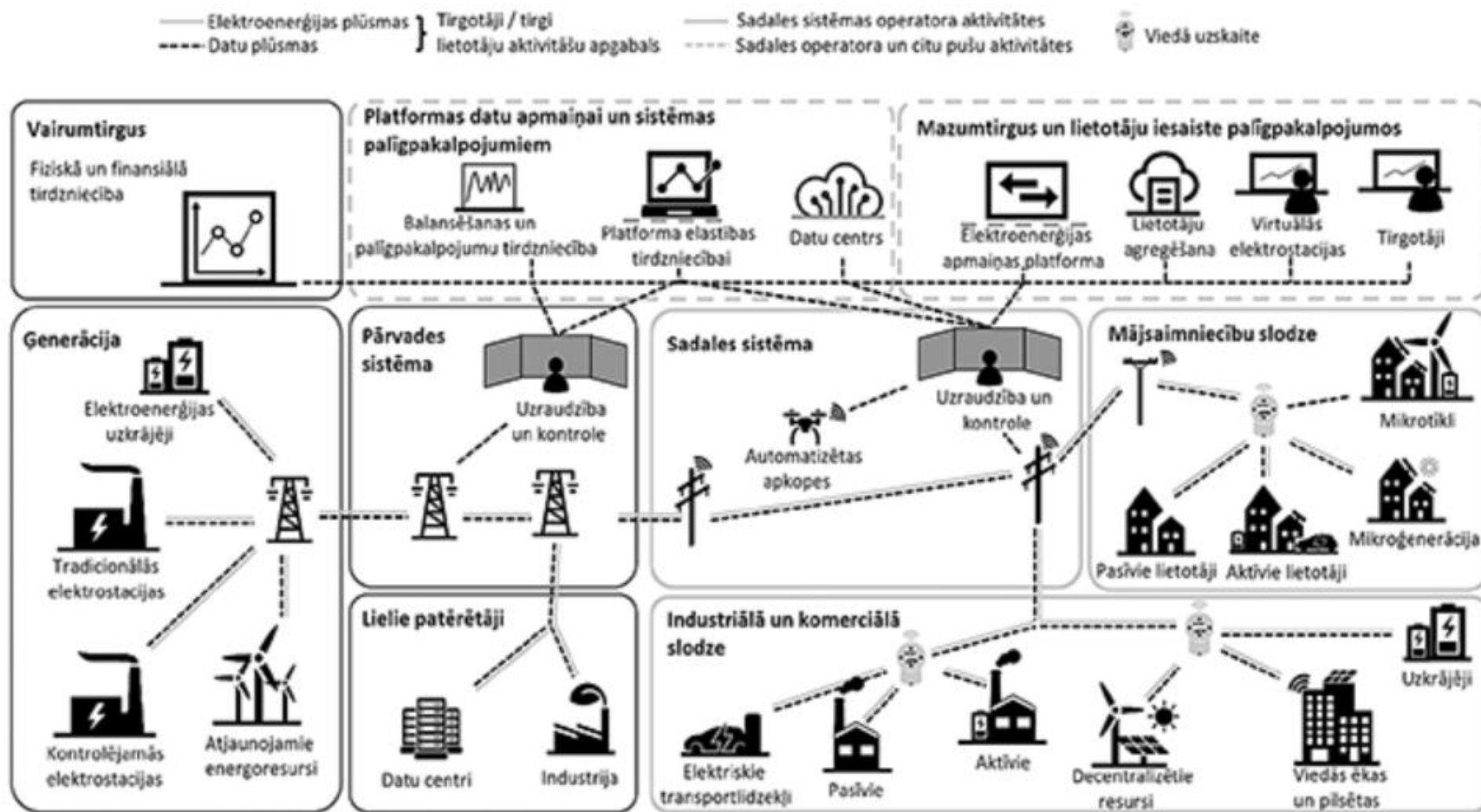
- Energokopiena ir tiesību subjekts, kurš nodarbojas ar enerģijas — galvenokārt no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas **elektroenerģijas un cita veida atjaunojamās enerģijas** — ražošanu, tirdzniecību, elektroenerģijas kopīgošanu, patēriņu un uzkrāšanu, pieprasījuma reakcijas pakalpojuma nodrošināšanu, elektrisko transportlīdzekļu uzlādes pakalpojuma, energoefektivitātes pakalpojuma vai citu energopakalpojumu sniegšanu.

Jauni termini

- Aktīvais lietotājs
- ..kas darbojas kopīgi
- Atjaunojamās enerģijas kopiena un elektroenerģijas kopiena
- Elektroenerģijas kopīgošana
- Elastības pakalpojumi

Aktīvie lietotāji un kopienas elektroapgādes sistēmā – 4D

<https://juristavards.lv/doc/281778-jauni-elektroenerģijas-tirgus-dalībnieki-un-tehnoloģijas-regulatīvie-izaicinājumi/>

1. attēls. Lietuvas sadales tīkla operatora (ESO) veidotā elektroenerģijas sistēmas struktūra 2030. gadā

Patērētāji ES enerģētikas politika centrā

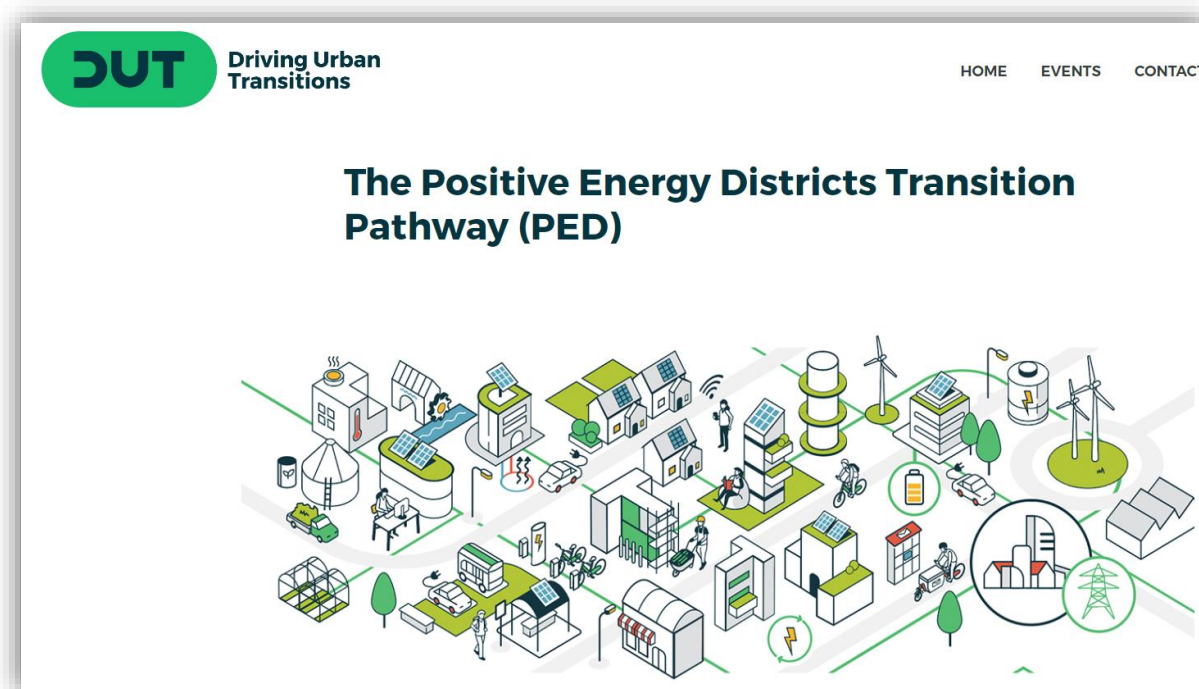
- Tīrās enerģijas pakotne, RePowerEU, ārkārtas regula
- Enerģētikas **digitalizācijas** rīcības plāns
- «Turklāt pašpatēriņa iekārtas, arī tās, kas domātas tādiem kolektīvajiem pašpatērētājiem kā vietējās energokopienas, palīdz samazināt kopējo dabasgāzes pieprasījumu, palielināt sistēmas noturību un sasniegt Savienības atjaunīgās enerģijas mērķrādītājus.»
- Ieguvumi patērētājiem: jauni pakalpojumi, prasmes un iespēcināšana
- Patērētājiem domāti digitālie rīki, kas izstrādāti kopā ar patērētājiem
- Energokopienas un vietējās energoiniciatīvas

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0591&from=EN>

Plānotais atbalsts Kohēzijas programmā

- Daudzdzīvokļu māju renovācijas programma
- Atbalsts AER elektroenerģijas ražošanai (>1 MW)
- Finansējums biometāna ražošanai

- Pagaidām finanšu instrumenti noteikti nekonkrēti, Ekonomikas ministrija sola nākamgad programmas pielāgot, lai iekļautu plašāku skaitu projektu
- Atveseļošanas plāna finansējums un RePowerEU?

Energopozitīvie kvartāli un apkaimes, Bauhaus

<https://dutpartnership.eu/the-positive-energy-districts-transition-pathway-ped/>

European Urban Initiative

**The European Hub for
sustainable urban
development**

<https://www.urban-initiative.eu/>

Labā prakse

Itālija, Magliano Alpi

- Sadarbība ar EK Viedo tīklu laboratoriju
- Sākumā – 50kW SES uz domes jumta vietējam patēriņam
- Papildināts ar e-uzlādi

Nīderlande, Mastwijk energodārzi

- Bijušais atkritumu poligons
- 10+ ha, elektrība 60% mājsaimniecību

ES Informācijas un tehniskā atbalsta resursi

https://energy-communities-repository.ec.europa.eu/index_en

https://rural-energy-community-hub.ec.europa.eu/index_en

Interesešu aizstāvības organizācijas, projekti

REScoop.EU

<https://decide4energy.eu/>

<https://come-res.eu/>

Rekomendācijas

- Daudzdzīvokļu mājas – pēc un pirms renovācijas // apsaimniekotāji
  - Vienkāršais kopīgošanas modelis, jau dibinātas biedrības
- Pašvaldības iestādes un ēkas – saules PV piemērotās platības uz jumtiem, citās teritorijās
  - Skaidrs pašvaldības iesaistes modelis, ieguvumi no patēriņa puses pārvaldības un koordinācijas
- Kompleksie projekti – apkaimes, parki, attīstības teritorijas
  - Inovācijas un mērogs, starptautiska sadarbība

// Kopējais labums AER projektu attīstībā

- Maksājums pašvaldību fondā (ETL grozījumi)

22.¹ pants. Vietējai sabiedrībai vēja elektrostaciju radītā diskomforta kompensācijas maksājumi

(1) Par vēja elektrostacijas darbību, ja tās uzstādītā jauda ir vienāda ar vai lielāka par vienu megavatu, iekārtas uzstādītājs vai īpašnieks, sākot no attiecīgās iekārtas nodošanas ekspluatācijā, ik gadu veic vietējai sabiedrībai vēja elektrostacijas radītā diskomforta kompensācijas maksājumu par katras iekārtas uzstādīto kopējo jaudu.

- **Vēja parku plānošana un ietekmes uz vidi novērtējums – ieteikumi procedūru uzlabojumiem**

Paldies!

krista@zalabriviba.lv

29416535

Zaļā brīvība